

WWW.DEVINCAN.SK

DEVÍNČAN

Noviny pre každého Devínčana • zdarma • október 2021 • Ročník XIX • Ev. č. 5801/19

„Nechutne dobré“

...skonštatovala suseda na margo chlebíka upečeného v našich nových potravinách. Lebo, že ona ako teraz diétu držať bude, keď jej takéto lako-cinky pod nosom rozváňať budú, takpovediac vždy na dosah ruky?! Aj vám sa ušiel a ochutnali ste? Ak nie, verte, že suseda pravdu vravela. Chrumkavý, teplý, voňavý, chutný, no najmä konečne NÁŠ. A nosy vykrúca naširoko, naďaleko. Veru, ťažké to budú mať devínske dietujúce duše, ale i možno o čosi ľahšie, keď si nebudú musieť zvláčať zdravé potraviny ktovie skadiaľ, ale zbehnú si po čerstvé zbožie vždy, keď bude treba, za roh, „k Naším“. Prepáčte, už končím s chválou i reklamou, z ktorej ma minule ktosi na našej Devínčanskej Fajnej eBlabotačke nedávno obvinil, že ju neprimerane robím novému obchodu, no ja sa len jednoducho teším. A predstavujem si susedskú pohodu, v jednej ruke kávička, v druhej croissant, mňam ☺. Snívam. A trochu sa aj bojím. Toho, či nás bude dosť veľa klientov využívajúcich služby OD NAŠICH tak, aby sa nám uchovali. Lebo, asi to poznáte – bez dopytu nebude ani ponuka a budeme zasa... Naopak – pokiaľ bude záujem o miestne služby zjavný, mohli by dáke aj pribudnúť. Isté predbežné plány som už videla na papieri. Ale nebudem ani predbiehať, ani cez ružové okuliare pozeráť, ani čerta na stenu maľovať, uvidíme, čo sme spolu zač a akú kúpnu spotrebiteľskú silu spolu „dáme“. Na prvý pohľad to však s Devínom i Devínčanmi vôbec nevyzerá najhoršie. Teda, ak práve neštudujete obecné úradné papiere, konania či najmä rozpočet, kde je to stále rovnaká bieda, o ktorej som už písala v predchádzajúcom Devínčanovi. So stále rovnakým argumentom: „lebo vysoká zadlženosť a nútená správa“. K tomu vo vnútri

novín nájdete info o vzniku pracovnej skupiny, ktorá sa zaoberá ponukou banky na emisiu cenných papierov, z predaja ktorých by sme sa mohli dostať z tohto 16 rokov sa vlečúceho marazmu. Znie to lákavo, len nechceme vyviešť Devín z blata do kaluže a zanechať deťom dáky danajský dar, ktorý **NÁM** tu zanechali roky deväťdesiate, takže sme opatrní. Zároveň – keďže nútená správa jednoznačne neplní svoj účel priviesť obec späť k normálnemu spôsobu života – môžete podpísať vloženú petíciu apelujúcu na primátora a mestských poslancov nášho hlavného mesta o bezodkladné a aktívne riešenie vzniknutej situácie. Skrátka, podpíšete také občianske SOS a s pocitom dobre vykonanej práce môžete čítať Devínčana ďalej. O našich dejinách, o susedoch a ich aktivitách, o športe, o bylinkách, o všetkom, čo sa udialo, o... A nabadúce o vás, ďalší naši susedia? Lebo výrok: „Kde iní končia, my začíname“ nie je len otrepaná fráza. V Devíne je to opis mnohých z vás, ktorí pre nás pripravujete nové, parádne veci. Také vinobranie Devínskych vinárov a vinohradníkov hádam ani vyzdvihovať netreba, nátrek, ktorý tam bol, hovorí za všetko. Ja tu len vinárom za vás poďakujem. Alebo v Pivnici – tam sa tiež už nielen zabáva, skultúrňuje či vystavuje, ale najnovšie aj maľuje, a to nie len tak s hociakým, ale rovno so Žabákom ☺. Alebo takú jednu spustnutú a nevyužívanú záhradu zmenili dobré devínske víly na raj byliniek... Že kecám, že neveríte?! Najlepšie – choďte sa pozrieť! Prežite krásnu pestrú jeseň s pridanou hodnotou Devína... A ja pôjdem na ten croissant, nech mi nevychladne, možno sa pri ňom stretne. Dovidenia, priatelia.

Lubica Kolkova, starostka

foto: Matej Patka

PONORY DO DEJÍN DEVÍNA

Božie muky sú malé sakrálné objekty, ktoré sa stavali vo forme drevených alebo murovaných stĺpov s nikou, kde sa umiestňovala soška. Stavali ich najmä v 18. – 19. storočí ako spomienku na miesta šťastných alebo tragických udalostí. Nachádzame ich najmä na konci dedín alebo na rázcestiach, kde sa miestni zastavovali na modlitbu pred cestou. Devín má dve Božie muky evidované v zozname Mestského úradu ochrany pamiatok. Tá väčšia sa nachádza na vyvýšenine za školskou záhradou na Devínskej ceste pred vstupom do Devína. Táto Božia muka je zaujímavou stavbou. Má trojboký tvar a dvojpodlažné riešenie, niky sú lemované šambránami s rastlinným motívom. Z ústneho podania je tiež známa aj ako Evanjelický stĺp. Pre toto pomenovanie však nie je žiadna relevantná dokumentácia a rovnako sa nenašiel ani záznam o jej sakrálnej výzdobe a ani o pôvode jej vzniku. Starali sa o ňu Devínčania, ktorí bývali v jej blízkosti a vďaka nim je tu dodnes.

Druhá malá Božia muka sa nachádza pri ceste do časti Svätopluk. Obe tieto Božie muky boli na základe žiadosti **Spolku priateľov staroslávneho Devína** v deväťdesiatych rokoch 20. storočia zrekonštruované, ale dnes by už potrebovali opätovnú rekonštrukciu (viď fotodokumentácia).

Čo hovoria, Devínčania? Nájdu sa dobrovoľníci na ich opravu?

Pavla Rumanovská,

foto Soňa Kolenčíková a archív P.R.

KOMIX PETRA MIKULÁŠA – VIŠŇA

Babie leto už bolo a vzhľadom k nástojčivosti jesene mi trebalo postihnáť viac ako obvykle. Čiže upratať z letného rezu konáre stromov, popadali mi hocijako pod kolená a teraz mi ležia popod moje kroky. Už nemienim viac cez ne vrávoráť. Odkosiť mi bude potom načim pod nimi z odkvitnutosti kvetov, trčali spod zeme od jari, ohlušujúc ma vôňami a pestrosťou svojich kvitnúcich lupení.

Bolo by sa treba postaviť natruc fukotu vetra. Múdri povedali, že zastihnne väčšinu z nás až takou silou, že až! Už som sa naň čiastočne pripravil, keď totižto fúkne, si pred ním zastriem zrak, sluch, hmat a všetko, čo by mi mohol, z osobného MŇA, odviať a tak ma tým pádom vyrušiť z toho, čoho som sa pridržal a o čo som sa od jari vo svojej záhrade úzkostlivo bál, lebo minulý rok sa mi napríklad stalo, nemal som voči jesennému vetru dost síl a ma z neho občas bolievalo vnútro.

Rázne som si povedal, v túto dnešnú jeseň, teraz a tu!, nechám hmly hmlami. Ak sa mi budú chcieť zas rozprestierať po mojej záhrade, bude sa mi treba pripraviť na chlad, ktorý sa bude do mňa chcieť znova a znova dobíjať cez každú z mojich vrások na koži. Keby mi totiž do vnútra opäť prenikal, mohol by som zostať z jeho nástojčivosti po celú zimu uzavretý vo svojej nore a to by bolo o ničom.

Plachých oblakov sa nebudem chcieť vôbec dotýkať, aj tak ma len zbytočne plašia a trávu, tú tiež nechám na pokoji, aby pokojne bledla, nech jej vlasy postupne šedivejú, ako pani Zime. Veď Ona už bude vedieť, čo som jej zblízka do ucha šepotal...

Vypustil som zovšadiaľ všetku vodu, aby nezmrzla, vsiakanim som ju vrátil tam, odkiaľ prišla, aby nemala Zem po celú zimu problém s pitným režimom a aby tou vodou dodala opäť na jar nádeje kvetom, ktoré som vyššie spomínal, nech mi opäť zakvitnú.

Avšak dnes, a to v okamžení, by som prednostne vyskúšal Maxikovýmii prváckymi pastelkami prekresliť mojej starej dobrej višni listy do zlata.

Z RADNICE

Nútená správa nie je riešením

Mestská časť Devín je už 16 rokov v nútenej správe a neexistuje ani len náznak zlepšenia našej situácie. Nemáme žiaden vlastný majetok a evidovaný dlh Devína narástol na viac ako 12 miliónov eur, čo predstavuje viac ako 14 násobok nášho aktuálneho ročného rozpočtu. Každým rokom nútenej správy sa evidovaný dlh zvyšuje o približne 350 tisíc eur. Nemalé náklady, ktoré sme už na nútenu správu vydali, sa mňajú účinkom. Navyše exekútori objavili možnosť ako exekvovať časť nášho, už aj tak napätého rozpočtu. To nás bude stáť ďalšie desaťtisíce eur, z ktorých sa k veriteľom dostane len zlomok. Ťažko po toľkých rokoch hľadať viníkov a úprimne povedané, ani by nám to nepomohlo. Nezodpovedné rozhodnutia z minulosti, podporené zlyhaním kontrolných mechanizmov štátu a následným nezaujmom kompetentných dostalo jednu z najkrajších častí Bratislavy do situácie, kedy si nevieme pomôcť sami. Ďalšie pokračovanie v doterajšom móde nútenej správy je zbytočné a do normálneho módu nás nevráti. Musíme preto konať. Ako poslanci našej mestskej časti sme sa rozhodli (a to aj na základe podnetov) zriadiť pracovnú skupinu pre posúdenie všetkých alternatív a možných riešení daného stavu. Vidíme tri základné smery:

1. **Reštrukturalizácia dlhu formou emisie komunálnych dlhopisov.**
2. **Tlak na kompetentných politikov smerujúci k novelizácii príslušnej legislatívy.**
3. **Hľadanie riešenia na úrovni hlavného mesta SR, ktorého sme súčasťou.**

Práve posledný bod je kľúčový. Sami si nevieme pomôcť a potrebujeme, aby sa naším problémom zaoberali kompetentní na úrovni Bratislavy. Vieme, že ich tento problém netlačí. Svedčia o tom aj predchádzajúce pokusy pani starostky a bývalých i súčasných poslancov. Ale my nechceme byť Bratislavčanmi len keď sa delia naše dane, súčasťou miesta na prechádzku, venčenie psa, rytierske hry, prípadne beh do Bratislavy. Potrebujeme aj pomôcť. Pripravili sme preto petíciu adresovanú primátorovi Bratislavy a mestským poslancom s požiadavkou na bezodkladné a aktívne riešenie našej situácie.

Milý Devínčania, rád by som vás požiadal o podporu pre túto petíciu. Každý, kto ju podpíše a prípadne zabezpečí podpisy aj svojich priateľov, nielen z Devína, dá jasne najavo, že mu nie je ľahostajná situácia, v ktorej sa nachádzame. Skúsme spoločne ukončiť frašku, ktorá sa volá nútená správa a ktorá nás len ťahá hlbšie ku dnu.

Michal Němec, poslanec mestskej časti Bratislava – Devín a predseda pracovnej skupiny mestského zastupiteľstva

KNIŽNICA INFORMUJE

Milí čitatelia, teším sa, že sa opäť stretávame na stránkach Devínčana, aby som vás mohla poinformovať o nových prírastkoch v Miestnej knižnici. V minulom čísle sme sa venovali najmä dospelým čitateľom. Rada by som sa teraz zamerala na najmenšiu vekovú skupinu, na detičky, ktoré ešte nechodajú do školy, ale vďaka rodičom, ktorí im knižky čítajú, spoznávajú svet cez jednoduchšie čítanie a najmä ilustrácie. Do knižnice pribudli tieto tituly:

Lisa Papp: Magdaléna a zvieratká v útulku – o dievčatku, ktoré túži po šteniatku a keď zistí, že mnoho zvieratiek je v útulku opustených, rozhodne sa pomôcť im tým, že spolu s kamarátmi im budú čítať knižky.

Diana Amft: Pavúček Zlatúšik – o tom, ako sa malí kamaráti, pavúčky, rozhodnú hrať na školu.

Lars Klínting: Šikovný bobor Karol – Majstruje, pestuje a opravuje; Šije, pečie a maľuje; Kto hľadá nájde – to sú podtituly troch zábavných, ale aj poučných knižiek s milými ilustráciami.

Pre najmenších sú určené aj **obrázkové slovníky**: Mojich prvých tisíc slovíčok; Mojich prvých tisíc slovíčok o prírode; Moja prvá cesta okolo sveta. Pre deti predškolského veku máme v knižnici knižku **Katarzyna Kozłowskej: Miško a Brumko sa vedia správať**, ktorá vhodným spôsobom zoznauje deti s jednoduchými pravidlami slušného správania.

A pre tých malých čitateľov, ktorí sa trochu boja, ale majú radi šťastné konce, je tu kniha **Halky Marčekovej: Strašidielka a Bubo-Bubo** – o malých strašidielkach, ktoré chystajú narodeninovú oslavu pre svojho kamaráta výra Buba-Buba. Ten však nečakane zmizne! A začína napínavé pátranie... Som presvedčená, že tieto knižky s nádhernými ilustráciami (a samozrejme aj tie ostatné, ktoré už vo fonde máme) si nájdu svojich malých čitateľov, najmä teraz v blížiacich sa chladných jesenných dňoch. Teším sa na vás.

Alena Rumanovská

BOL SOM SMÄDNÝ...

GAVENDOVINY

Nie, nehovorím o horúcom lete. Bolo to na Silvestra minulého roka. Pri ďakovnej bohoslužbe zazneli v devínskom kostole známe Ježišove slová: „Bol som hladný a dali ste mi jesť, bol som smädný a dali ste mi piť...“ Kritériá hodnotenia toho, čo ani „hrdza nezničí“. Zhodou okolností som sa pár týždňov predtým stretol s dvomi kňazmi, čo sa angažujú v pomoci biednym, konkrétne vrtaním studní v africkej Tanzánii. Spontánne mi prišli na myseľ pri týchto slovách, rozhovoril som sa o ich diele a spontánne som aj homíliu končil vyhlásením, že „do roka a do dňa“ bude mať pár tisíc ľudí pitnú vodu aj vďaka našej farnosti. Nadšené plány trochu zbrzdil lockdown, čo nastal vtedy hneď po polnoci. No už nechýba veľa a môže sa začať s vrtaním...

O čo vlastne ide? Tanzánia je síce vďaka svojim prírodným parkom vychytená destinácia exotických dovoleniek. Ale celkovo vládne v krajine bieda. Jednou z príčin je nedostatok pitnej vody. Vody je vlastne dosť, ale sto i viac metrov hlboko. V období dažďov tu rastie bohatá vegetácia. Ľudia odkladajú dažďovú vodu v sudoch na obdobie sucha, potom ju obťažne prevádzajú v hrncoch na rozpálenom drevenom uhlí, čo ale nezabrání množstvu infekcií s fatálnymi dôsledkami. Vráťane malých detí a mladých ľudí. V jednej z oblastí pôsobí už niekoľko desaťročí taliansky misionár Padre Salvatore, s ktorým máme priamy kontakt a overenú skúsenosť. Pošleme mu peniaze, on vyberie, kde je studňa najpotrebnejšia, zabezpečí firmu a privedie dielo do zdarného konca. Až neuveriteľne jednoduché. Stačia dve - tri eurá a jeden človek má na roky postarané o pitnú vodu. Od chvíle, keď tu je táto možnosť, každý z nás sa bude musieť raz pozrieť do tváre tých, ktorí zomreli, pretože „bol som smädný a nedali ste mi piť“, ale aj do šťastných tvárí tých, ktorí povedia: „bol som smädný a mne si dal piť práve ty“... Toto je nosná idea nášho projektu. Voda v Tanzánii znamená život aj v tom zmysle, že obyčajne pri studni postavajú aj školu či kostol. Isto tým nezmeníme svet, ani biedu v Tanzánii. Je však na každom, či urobil to dobro, ktoré mohol.

Nedá mi nepodeliť sa v tomto kontexte aj o vlastný silný zážitok. Vo februári nám zomrela mama. Jednu studňu sme dali navrátať na jej počesť. Keď mi pred dvomi mesiacmi Padre Salvatore poslal zábery, ako počas vrtania vyšplechujú prvé litre vody, silno sa vo mne ozvalo: „A naša mama zasa dáva život!“ Myslím, že nie menej sa tomu teší aj ona tam hore. Studňu nazvali po nej – Malika.

Marián Gavenda

foto: archív M.G.

HOMMAGE A PETER STRASSNER

Keď sa pôjdete prejsť jesenným Devínom, zavítajte aj na hrad. Do konca októbra si budete môcť pozrieť expozíciu, ktorú každoročne venujú výtvarníci pamiatke Petra Strassnera, devínskeho sochára, ktorý žil a tvoril v Devíne a pre ktorého bol Devín večnou inšpiráciou. Tento rok vystavujú svoje práce Andrej Šóka, Gabriel Strassner, Lucia Fabiánová Strassnerová, Fero Bohunický, Dionýz Troskó, Soňa Halasová, Michaela Kasciová, Marek Štuller, Čestmír Suška, Peter Žanony.

red, foto archív Lucie Strassnerovej

ZDOBENIE TEKVIC

NEDEĽA

24. OKTÓBER

15:30 - 17:30

námestie
pred Domom kultúry Devín

PRINESTE SI, PROSÍM, NÁRADIE NA VYREZÁVANIE A OZDOBY.

TEŠÍME SA NA VÁS! OZ NÁŠ DEVÍN / MČ BRATISLAVA DEVÍN

OZ Náš Devín / MČ Devín

Do Devína príde Mikuláš!

v nedeľu 5.12. o 16:30

V Dome kultúry rozdá deťom balíčky a rozsvieti nám Vianočný stromček.
Tešiť sa môžete tiež na Divadlo Na Hojdačke s rozprávkou Posledný dinosaur.

PREDSTAVUJEME DEVÍNČANOV

PETER ŽANONY

NÁVRAT STRATENÉHO DEVÍNČANA

Mal ledva dvadsať rokov, keď emigroval, ale na Devín myslieť neprestával. Vracal sa domov stále častejšie, až sa tu usadil natrvalo. Ako prežíval roky v cudzine? Čo ho priviedlo domov? A prečo je maľovanie jeho terapia? Výtvarník, ktorému učarovalo drevo, farby a Devín.

Si rodený Devínčan?

Som doslova rodený Devínčan, nakoľko som sa narodil doma, pretože mama už nestihla odísť do pôrodnice. Brat mi rozprával, že práve renovovali náš dom na nábreží, keď v tom pribehla naša sestra s tým, že sa narodil malý braček. Rodičia boli typickí Devínčania, ktorí vo voľnom čase obrábali vinohrad a pestovali ríbezle.

Kde sa vzalo priezvisko Žanony?

Otec je východniar zo Stropkova, tam dodnes žije veľa Žanonyovcov. Pôvod máme však v Taliansku, môj pradedo pochádza z prístavného mesta Janov. Spolu s príbuznými, ktorí boli sochári a kamenári, sa usadil na východe Slovenska, kde pracovali na dekorovaní kaplniek a iných sakrálnych objektov. Otec odišiel študovať do Bratislavy, oženil sa a už tam zostal. Rodičia bývali najskôr v centre mesta a v šesťdesiatych rokoch kúpili dom v Devíne, v ktorom som sa narodil.

Áká bola tvoja cesta k výtvarnému umeniu?

Predpokladám, že môže za to tá talianska žanonyovská vetva, keďže aj mňa od malička bavila výtvarná výchova. Mama bola učiteľka v Devíne, pekne kreslila, skladala aj básne. A na Hlavnej ulici, kde je dnes trafika, bývala Mária Žilavá, známa inšitná drevorezbárka. Moja mama sa s ňou kamarátila a dala ma k nej ako desaťročného na výuku. V tom čase nás bolo niekoľko malých rezbárskych nadšencov z Devína, medzi inými aj môj kamarát Oto Bachorík. Tam som pochopil, že sa chcem aj profesionálne venovať výtvarnému umeniu. Hlásil som sa preto na Školu umeleckého priemyslu, kam ma však na prvýkrát nevzali. Neodradilo ma to, rok som brigádoval, maľoval som transparenty a dokonca aj plagáty nad portály kín. Na druhýkrát to už vyšlo, na školu som sa dostal a študoval som na drevorezbárskom odbore.

Prečo si sa nakoniec rozhodol odísť?

Mal som devätnásť rokov, čerstvo po maturite a čakala ma vojenská služba. A tej som sa chcel za každú cenu vyhnúť. Moja priateľka mala na Západe dedka, sudetského Nemca a prehovorila ma, aby sme za ním utiekli spolu. Odcestovali sme do vtedajšej Juhoslávie

na dovolenku a už sme sa domov nevrátili. Prešli sme cez zelené hranice lesom do Talianska, odtiaľ neskôr do Nemecka a tam sme požiadali o azyl.

Nemal si strach? Ved' si bol veľmi mladý a šiel si do neznáma?

Strach som mal. Ale som už raz taký, že keď sa do niečoho zahryznem, nepustím. Začiatky v cudzej zemi určite neboli ľahké. Bol som však mladý a keďže mám veselú povahu, nemal som problém pomerne rýchlo sa adaptovať a nájsť si nových priateľov. Za rok som už vedel plynule po nemecky. Robil som všetko, čo mi prišlo pod ruku. Usadil som sa v Bayreuth v severnom Bavorsku, kde som spočiatku maľoval v detských škôlkach rozprávkové výjavy na steny. Neskôr som sa dostal do reklamnej agentúry, pracoval som aj ako grafik na univerzite v Bayreuth a tiež ako reštaurátor. S kamarátom sme kupovali starý nábytok a renovovali ho. Potom som sa dostal do reťazca istého obchodného domu, pre ktorý som dlhé roky aranžoval výklady, obliekal figuríny a kreslil plagáty. To som robil dlhé roky. Dvadsať rokov som neopustil Bayreuth. Keď sa matka mojej dcéry Salome spolu s ňou odsťahovala do Mníchova, povedal som si, že bez dcéry tu žiť nebudem a šiel som za nimi. Aj tak som vždy chcel bývať v Mníchove.

Prijalo ťa veľké mesto?

Potreboval som nájsť nejakú slušnú prácu, tak som začal na sebe pracovať. Chodil som na Wildner Akadémiu, akadémiu pre digitálne médiá a učil som sa robiť s fotoshopom. Bolo to pre mňa zo začiatku veľmi ťažké, keďže som nemal skúsenosti s prácou na počítači. Ale začal som sa a nakoniec som bol jeden z najlepších študentov v triede. Získal som diplom a dostal som dobrú prácu v jednej veľkej firme, kde som pracoval ako grafik celých sedemnásť rokov. A keby som sa nezaľúbil na Slovensku, tak by som tam bol zrejme doteraz. Ale už som do práce nechodil rád, srdce ma ťahalo inde.

Kedy prišiel ten moment, keď si sa rozhodol, že sa vrátiš do Devína?

Vždy to bol môj plán, no nevedel som, že to príde tak naráz. Keď mi zomrela mama, nechal som zrenovovať dom a prenajal ho. Nakoľko som mal v Mníchove stále zamestnanie a malé dieťa, chodieval som do Devína len zriedka. No keď som si v záhrade postavil chatku, kde som začal opäť vyrezávať, už som chodieval čoraz častejšie. Potom prišla láska a všetko sa urýchlilo. Povedal som si, že mladší už nebudem a cítil som, že

keď sa chcem vrátiť a robiť to, čo som celý život robiť chcel, nastala teraz tá pravá chvíľa... Oproti mne býva môj kamarát z detstva Vlado Petřík. Ako malí sme si hovorili, že keď budeme starí, budeme sedieť na lavičke, každý pred svojim domom, popíjať ríbezľák a baviť sa o babách. A ako to dopadlo? Ja už ríbezľák nepijem, lavičky nemáme, starí ešte nie sme, ale cez plot sa rozprávame. O čom? Nie o ženách, ale kde nás čo bolí, ako nám zredli vlasy a koľko sme pribrali. Už sme skrátka veľkí chlap-

ci. (smiech)

Zmenil sa život v Devíne z tvojho pohľadu odkedy si odišiel?

Určite áno. Vyrástli tu celkom nové objekty, niektoré staré domy ustúpili novým. Vznikli aj nové štvrte, napríklad na mieste bývalého JRD, kde sme sa ako chlapci hrávali, je nová obytná štvrť. Veľa starých Devínčanov sa tiež buď už odsťahovalo, alebo sa pomínuli. Pribudlo veľa nových obyvateľov, mnohých som už stihol spoznať a čo ma teší, stále spoznávam. Na mojom rodnom Devíne sa mi páči, že tu žije veľa výtvarníkov, s ktorými mám možnosť spoločne vystavovať a v budúcnosti možno aj spolupracovať.

Ako si po rokoch začínaš na Slovensku?

Dozvedel som sa, že v Devíne, v kaviarni Eden, sa robievajú výstavy umenia. A tak som šiel za jej majiteľkou Jarkou Rumanovskou a spravil som si tam malú výstavu. To bol prvý krok. Potom som sa niekde dočítal, že na Bratislavskom hrade tiež bývajú výstavy a zisťoval som, čo mám urobiť preto, aby som tam mohol aj ja vystavovať. Neskoršie som si zaumienil, že keď chcem na Slovensku začať, tak jedine na Hrade. (smiech) Makal som dni aj noci, lebo ten veľký priestor na západnej terase hradu bolo treba nejakým spôsobom zaplniť. Podarilo sa a po roku som už otváral svoju prvú veľkú bratislavskú výstavu. Mala úspech a potom sa to už rozběhlo.

Spomenul si, že maľovanie je tvoja terapia. Čo je za tým?

Mám v živote za sebou etapu, ktorá nebola veľmi príjemná. Bol som totiž dobrých desať rokov alkoholik. Ale, chvalabohu, som sa ešte spamätal a už osem rokov vôbec nepijem. Absolvoval som protialkoholickú liečebňu a bol som jeden z mála, ktorí to vydržali a vyliečili sa. Povedal som si, že keď to už robím, tak na sto percent. Už počas liečby som sa pustil do maľovania. Kým ostatní hrali karty, ja som si u šéfa sanatória vybavil miestnosť, kde som maľoval. Bol som

maľovaním doslova posadnutý. Na liečení som sa výtvarne naštartoval a odvtedy som sa nezastavil. Prišiel som z práce domov, chytil som štetec a maľoval som, ani som nepomyslel na alkohol. Bola to moja terapia. Odvykanie od alkoholu nebolo jednoduché, dalo mi zabráť, ale vôbec sa za to nehanbím, lebo alkoholizmus je choroba ako každá iná. Môžem byť pyšný, že som nad ňou zvíťazil. Táto etapa patrí k môjmu životu rovnako ako čokoľvek iné. V tom čase som začal aj s lukostreľbou. Našiel som si v Mníchove klub, kde som si chodil dvakrát do týždňa zaštriefat na terč. Myslím, že aj to mi veľmi pomohlo. Lukostreľba ma naučila najst vnútorný pokoj a absolútne sa sústrediť. Stále ma to drží, dodnes sa tomuto športu venujem.

Na čom si pracoval počas pobytu v Nemecku?

V Bayreuthe som vlastnil malý pivničný ateliér, v ktorom som vyrezával z dreva. Ale v Mníchove sme už bývali v strede mesta a tam som nemohol hučať s motorovou pílou. V tvorbe ma na istý čas zabrzdl aj alkohol – vtedy som nerobil takmer nič. Občas som niečo namaľoval, ale veľmi málo. Dodnes ma mrzí, že som premárnil veľa rokov. Možno aj preto som teraz taký pracovitý, musím stále niečo maľovať, vyrezávať, vystavovať. V Mníchove som spočiatku maľoval olejom. Témou mi boli najčastejšie kone, mal som s nimi úspech.

Aký bol tvoj umelecký vývoj? Čo ťa najviac inšpirovalo?

Zaujali ma farby a pop art, dosť ma ovplyvňoval Andy Warhol. Chodieval som do Stropkova za rodinou a tiež do jeho múzea v Medzilaborciach. V čase, keď som prepadol lukostreľbe, som často maľoval tento športový motív. Istý čas som sa venoval portrétom, ale potom som sa zamerlal na postavy, čo ma bavilo omnoho viac. Zo zvierat som najradšej maľoval žraloky. Sú to moje obľúbené zvieratá, odjakživa ma fascinovali.

A čo Devín, inšpiruje ťa?

Samozrejme, mám v sebe predsa devínske gény. (smiech) Som chlapec z podhradia, mám vlastne Devínsky hrad priamo pred (nad) nosom. Keď som bol malý chlapec, bol areál hradu naše veľké detské ihrisko. Inšpiruje ma aj jeho história, vytvoril som už aj niekoľko sôch so slovanskou tematikou.

Na твоjich obrazoch badať niekoľko typických prvkov. Popíšie ich?

Pre mňa bolo typické, že som od seba graficky oddeľoval tieň, ale už sa od toho ohraničovania posúvam ďalej. A tiež som známy grafickými prvkami, ktoré mám skoro v každom obraze. Najskôr ma inšpirovali austrálski domorodci, Aborigini a ich písmo (smiech). Mojou vďačnou témou sú však aj Vikingovia, lebo mám rád severskú kultúru, ale oslovujú ma i grécke báje. Z techník som začínal s olejomalbou, no s tou som skončil, keď sa narodila Salome. Olejové farby bábätku nevoňali a niekto mi vtedy povedal, aby som skúsil akryl. Ako som ho skúsil, už som pri ňom zostal. Urobil som aj zopár akvarelov, ale len na dovolenke – v Paríži alebo v Saint-Tropez, kde ma nebavilo iba ležať na pláži. Maľoval som kostoly, budovy v meste, ktoré sa mi páčili, napríklad divadlo Festspielhaus v Bayreuthe. Namaľoval som aj niekoľko obrazov s bratislavskými motívmi a urobil z nich výstavu v bratislavskej Zichyho galérii, a tiež extra výstavu s mníchovskými motívmi pre mníchovské publikum. Naďalej však ostávam verný drevorezbe. Väčšinou sú to figurálne motívy, ale napríklad teraz vyrezávam pre devínskeho včelára, moderátora Martina Nikodýma úf v tvare devínskej Panenskej vežičky, unikát vysoký cca 2,5 m. Najnovšie som pripravil drevorezbu na výstavu *Hommage a Peter Strassner* na Devínskom hrade. Je to socha z orechového dreva, vysoká 3 m a má názov *Tancujúca Salome*. Predvlani som tam vystavil sochu Ľudovíta Štúra, ktorú plánujem venovať obci Devín.

Niektoré tvoje obrazy hýria farbami, iné sú v tieni. Prečo?

Veľmi rád maľujem pestrofarebné obrazy. Momentálne ma zaujali exotické vtáky, nedávno som namaľoval obraz papagája a tukana. Dcéra bola na dovolenke v Kostarike a posielala mi krásne fotky z pralesa. To ma tak nakoplo, že som začal maľovať farebných vtákov. Občas si však rád od farieb odskočím a skúsim pochmúrnu veci len preto, aby som si vyskúšal, či to dokážem. Obrazy v tomto štýle sú aktuálne vystavené v Galérii slovenského rozhlasu v rámci spoločnej výstavy slovenských výtvarníkov s názvom *Svetlo v pohybe*. Inšpiroval ma k nim obraz z Tretiakovskej galérie, ktorý je celý zahalený do tmy a presvitá ním len kúsok svetla. Zdalo sa mi to sprvoti ťažké, ale potom som si povedal: Čo sa stane, keď sa mi to nepodarí? Nič, pustím sa do toho znovu. A keď sa to nepodarí ani na tretkrát? Tak to pôjde na štvrtý...

Andrea Miková,
foto archív P.Ž.

PETER ŽANONY (59)

Vyštudoval drevorezbárstvo na SŠUP v Bratislave. V roku 1982 sa usadil v nemeckom Bayreuthe a pracoval v reklamných agentúrach ako grafik. Neskôr navštevoval Akadémiu Wildner v Mníchove. Stal sa členom umeleckej výtvarnej skupiny *Art Schmiede* a na Slovensku Spoločnosti voľných výtvarných umelcov. Samostatne vystavoval v Nemecku (Rudolfstadt, Weidenberg, Bayreuth, Mníchov), v Prahe, v Moskve a na Slovensku (Bratislava, Piešťany, Púchov, Medzilaborce). Venuje sa maľbe, grafike a sochárskej tvorbe. Naposledy predstavil svoje diela v devínskej Pivnici v rámci výstavy devínskych umelcov *Krásna materiálu* a na Devínskom hrade v rámci expozície *Hommage a Peter Strassner*. V Pivnici vedie od septembra výtvarný krúžok *Maľovanie so žabákom*.

DEVÍNSKE RÍBEŽĽOVÉ VINOBRANIE

Po dvoch rokoch sa v sobotu 4. septembra 2021 po prestávke spôsobenej koronou, opäť uskutočnilo spoločné vinobranie Devína a Devínskej Novej Vsi. Naše tradičné vinobranie si do názvu tentokrát zobralo aj prívlastok „ríbežľové“, nakoľko šlo o spojenie dvoch obľúbených vinárskych podujatí – Ríbežľového Devína, ktorý sa koná v polovici júla a klasického vinobrania začiatkom septembra. No a navyše, v tomto roku oslavujeme storočné jubileum vzniku devínskeho ríbežľáku, široko-daleko známeho to regionálneho a slovenského fenoménu, ktorého výrobu založil Devínčan Alois Sonntag v rokoch 1921 – 1922. A preto sme chceli nielen ponukou ríbežľových vín a burčiacok, ale aj ríbežľovými gastrošpecialitami vyzdvihnúť tento devínsky fenomén.

Vzhľadom na zdravotné opatrenia sa podujatie konalo v uzavretom areáli Devínskej viedy sv. Urbana. Usporiadatelia vsadili na kvalitu ponúkaných jedál a nápojov a hudobnú produkciu, takže výsledkom bol skôr gastrofest ako tradičné vinobranie jarmočného typu. Charakteru premiového gastrofestu zodpovedal aj hudobný program, ktorý spájal kvalitu s potenciálom zabaviť široké publikum. Na tomto mieste sa vinobranie zmenilo na čistokrtný hudobný festival so špičkovým zvukom a pozorným publikom.

GASTRONÓMIA A VÍNA

O širokú ponuku dobrôt a špeciálit spod viedy sa postaralo **Mari Kiri Bistro**. Pekáreň **Kváskové** napiekla poctivé kváskové pečivo a špeciálne pre tento účel pripravili aj ríbežľové dobroty. Nečakaným prekvapením bolo až šesť čisto ríbežľových zmrzlín a sorbetov z **Kaviarne F. X. Messerschmidta**, ktoré si získali veľa fanúšikov. Je treba povedať, že to bolo po prvýkrát, čo predávali zmrzlinu mimo svojich kamenných pôsobísk na Námestí SNP a na Železnej studienke, za čo im veľmi pekne ďakujeme. **Chez Amélie** – to sú legendárne bretónske palacinky a ďalší gastro ťahák podujatia, tento krát aj s ríbežľovým lekvárom. **Doriscookies** ponúkli svoje vychýrené koláčiky, tento krát exkluzívne a pre toto podujatie aj s ríbežľami. „Naše“ družstvo Devín so sídlom v Záhorskej Bystrici a jeho partneri ponúkli znamenité ovčie syry, mäsové výrobky a pekárenské produkty z Myjavskej pekárne.

Ríbežľové vinobranie prinieslo prvý „organizovaný“ burčiak v sezóne – ríbežľový aj hrozňový. Okrem domácich **THEBENER – Devínsky ríbežľák** ponúkali svoje burčiaci a vína aj ďalší Devínčania a členovia Devínskeho spolku vinárov a vinohradníkov – **Paľo Miško a syn**, manželia **Šulovskí a Erik Keméň**, **Beňo Halás** so synom a celou rodinou, **Peter Distler** s dcérou

a vinárstvom **Otcovia a dcéry**, ako aj **Pavel Kúkel** s rodinou, nadväzujúci na tradíciu rodiny Jána Heribana. Spestrením boli vína a burčiaci vinárstva **Limbašská pivnica Beňo** a vinára z Moravy, ktorý priniesol aj moravské buchty. Ríbežľový burčiak ponúkal aj vinár z Nitry, ktorého hlavnou ponukou bola znamenitá ľadová drť, lízatka a cukrovinky pre deti.

HUDBNÝ PROGRAM

Program otvorilo trio Romana Vámoša, ktorý si hovorí **Salamander** a ich svojská interpretácia známych hitov publikum správne zahriala. Potom pod kotlom prikúrila vychádzajúca hviezda – **Orchester Jeana Valjeana**, ktorí zahrli vlastnú funkúvú produkciu a páčili sa. Nasledoval set gitarového virtuóza a speváka **Petra Luha**, hráča na dychové nástroje **Mariána Jaslovského** a basgitaristu **Andreja Jerigu**. Luha je jeden z najlepších slovenských gitaristov a majstrovsky ovláda looper, zariadenie, ktoré vrství nástrojové linky a vokály tak, že sa vytvorí celý súbor, takže zvuk sa na trio ani trochu nepodobal. Veľký úspech zožala nová tvár na našej pop scéne – **Michaela Husárová – M.U.S.**, ktorú ťahá do soulu a r'n'b. Sprevdádzali ju klávesista **Maxo Mikloš** a na perkusie **Adrián Líška**.

Záver večera podľa očakávaní rozprúdil koncert skupiny **Prešburger Klezmer Band** so speváčkou **Martou Potančokovou**, ktorí pod Devínskym hradom vytvorili správnu prešporskú atmosféru. Lebo víno, devínsky ríbežľák a multikultúrny Prešporok vždy patrili k sebe. Ich hudba roztancovala mnoho návštevníkov.

Devínske ríbežľové vinobranie organizovali Mestské časti Bratislava-Devín a Bratislava-Devínska Nová Ves spoločne s Devínskym spolkom vinárov a vinohradníkov, OZ a spoločnosťou **THEBENER spol. s r. o.** Podľa odhadov sa podujatia zúčastnilo 2 500 až 3 000 návštevníkov z Devína, Devínskej Novej Vsi a širokého okolia. Naše poďakovanie patrí všetkým, ktorí prispeli k úspechu podujatia, dobrej nálade a spokojnosti návštevníkov – predovšetkým spoločnosti **RESCO.NET**, **BTB – Bratislava Tourist Board**, **BKIS – Bratislavské kultúrne a informačné centrum**, mestu **Bratislava** a kraju **Bratislavský samosprávny kraj**, mediálnemu partnerovi **IN.BA** a ďalším informačným portálom a **Ministerstvu dopravy a výstavby SR**.

Augustín Mrázik, Marián Jaslovský
Devínsky spolok vinárov a vinohradníkov,
THEBENER spol. s r.o.
foto archív autorov

POTEŠILO NÁS KAROLÍNA VITEKOVÁ BUDE NAJSILNEJŠIA ŽENA SVETA Z DEVÍNA?

Jej disciplínou je street workout, alebo ináč, cvičenie vlastnou váhou tela. Po roku tréningu ako samouk má za sebou neuveriteľné výsledky. Zlato na Majstrovstvách Slovenska, bronz na Majstrovstvách sveta, svetový rekord v klikoch v stojke (17 krát) a slovenský rekord v klikoch na zemi (848 za hodinu). Má sedemnásť a na športový orbit vyštartovala raketovou rýchlosťou. Devínčanka Karolína Viteková nás potešila.

Od detstva hrala tenis, futbal, jazdila na koňoch a ešte pred rokom bola v juniorskej reprezentácii ako brankárka za FC Petržalka. A potom prišla korona a lockdown a veľa voľného času. Karolína si vtedy, len tak, z dlhej chvíle, pozerala videá a okrem iných aj zostavy workoutistov. „Zaujalo ma, ako vedia ľudia ovládať svoju hmotnosť. Povedala som si, prečo ten lockdown nevyužiť na cvičenie. A ako som skúsila street workout, už som s ním neprestala.“

Prekonávať vlastné limity

Street workout je na Slovensku pomerne mladý a menej známy šport. Jeho výhodou je, že sa dá cvičiť všade, potrebujeme len cvičebné náradie - hrazdu a vlastné telo. Karolína si ho zamilovala. „Street workout je niektorými prvkami veľmi podobný gymnastike. Rozdiel je v tom, že v gymnastike sú pravidlá, ktoré treba dodržiavať a street workout je slobodnejší, môžete si vybrať, či budete cvičiť na hrazde, na bradlách, na zemi alebo na kruhoch. Je to taká polovičná gymnastika.“ Karolína pri workoute prežíva veľkú radosť. „Je to adrenalín. Ten pocit prekonávania sa je neopísateľný. Hovorí sa, že ľudské telo má nejaké limity a ja si chcem dokázať, že sa viem posúvať cez tie moje a dosiahnuť aj nemožné, fyzicky náročné prvky.“

Kvôli street workoutu opustila aj futbal, ktorému sa venovala dlhé roky. Čo na to povedali doma? Mama Alenka priznáva: „Kaja vie, čím si doma prešla. Musela si u mňa doslova vybojovať tento šport a bojovali sme veľmi dlho. Ale keď som videla, ako húževnato a cieľavedome sa k tomu postavila, ako sama začala trénovať od prvého dňa, ako tomu všetko podriadila, aj vzťahy s kamarátmi, ustúpila som. Predtým bola celkom dobrá futbalová brankárka a ja som chcela, aby sa toho držala. Mala to našliapnuté, veľa sme tomu športu obetovali. Workout si musela vyslovene ustáť. Ale obhájila si ho, stála si za svojím.“

Zo samouka majsterka

Prvý stimul, ktorý ju podnietil, aby šla robiť tento šport bolo transformačné video od Andreu Larosu. A čo ju na ňom dostalo? „Fascinovalo ma, že ako sa niekto, kto nevie spraviť ani stojku, vypracuje tak, že sa zdvihne na prstoch jednej ruky.“ Z jedného dňa na druhý sa rozhodla pre zmenu a začala trénovať. Sama. „Zo začiatku som používala pri tréningu aplikáciu, ktorú som našla na internete, nech sa v tom trochu zorientujem a hlavne zistím, či na to mám. A odvtedy si tréningy organizujem sama. Dokonca aj zranenia, ktoré som doteraz mala, som si musela vyliečiť sama, nikto mi s tým nepomohol.“ Aj na majstrovstvá sa pripravovala bez trénera. „Trénera som hľadala, ale nakoľko ma zo začiatku v mojom pláne robiť street workout rodina veľmi nepodporovala, musela som dokázať, že si poradím sama. A neskôr, keď už doma pochopili, že si realizujem svoj sen a hľadala som trénera, tak som ho nenašla, lebo u nás tréneri na street workout nie sú.“

Karolína trénuje doma, náradie si zohnala cez internet. „Mám doma jednu veľkú hrazdu, kde sa dá nastavovať výška a môžem si na ňu zavesiť kruhy, potom jeden pár vysokých bradiel, stredne vysoké bradlá, nízke bradlá a ultra nízke bradlá. Moja izba je pomerne malá, ale zmestilo sa to tam. Cez karanténu som nemala kde trénovať, tak som trénovala len v izbe. Keď je dobré počasie, cestujem po Slovensku a chodím na workoutové ihriská. Aj na to naše, devínske, za ktoré som veľmi vďačná aktivistom OZ Deti Devína – Naša Materská škola a chodím tam najradšej, pretože ho mám blízko a viem tam trénovať kvalitné silové tréningy.“

Mladá šampiónka tvrdí, že možno aj preto tak rýchlo vystrelila, lebo využila každú voľnú chvíľu na cvičenie. „Išla som niekedy až do extrému, ale teraz sa snažím trénovať maximálne 1 – 2 hodiny denne.“

Tretia najlepšia na svete

Úspech prišiel naozaj bleskovou rýchlosťou. V júli tohto roku na ôsmom ročníku Majstrovstiev Slovenska v Brezne obsadila prvé miesto. A keď niekto vyhrá na Majstrovstvách Slovenska, tak sa kvalifikuje na Majstrovstvá sveta. Karolína v Moskve v septembri získala bronzovú medailu. A emócie ešte u nej nevychladli. „Pretekárko bolo 15 a mužov okolo 40. Bolo nás veľmi málo asi preto, lebo veľa krajín malo zákaz cestovania. Atmosféra bola nezabudnuteľná. Keď ma vyhlásili do finále, boli sme práve na Červenom námestí a ja som sa rozplakala od šťastia. Finálové kolo bolo asi môj najväčší zážitok. Svetili na nás reflektory, boli sme na veľkom pódiu, kde sme pred dvetisíc divákmi predviedli naše zostavy.“ Po vyhlásení medailistiek sa objavili, samozrejme, aj sličky. Karolína sa za ne nehanbí. „Mala som veľkú podporu v hľadisku. Moji kamaráti, ktorí prišli so mnou zo Slovenska kričali tak, že stratili hlasivky. Prvé dve miesta obsadili Bulharky. Sú výborné a moje najväčšie konkurentky. Bul-

harsko je veľmi silná krajina v tomto športe.“ A čo rodina? Ako reagovala na úspech? Mama Alenka spomína: „Sledovali sme majstrovstvá z domu. Videli sme Kaju vo finále v sobotu a v nedeľu sme čakali na výsledok. Nevedeli sme, kedy bude presne vyhodnotenie a pozerali sme úplne iný program. Potom zrazu bratovi pípla esemeska, že Kaja má bronzovú medailu. Boli sme veľmi šťastní.“

Sponzori, hláste sa!

Karolína na seba nakladá stále viac a viac. Už síce ovláda veľa workoutových prvkov, ale hovorí, že sa ešte musí stále učiť a zdokonaľovať sa. A hoci je street workout voľná disciplína, na súťažiach sa hodnotia ako dynamické, tak aj statické prvky. Do kategórie dynamických sa počítajú rôzne akrobatické cviky ako saltá, otočky na hrazde a statické sú viac silové - stojka, planche, front lever, back lever a mnoho iných. A Karolína prezradí aj, v čom je výnimočná. „Ako dievča robím jedine ja kliky v stojke. Aj na hrazde, aj na bradlách, aj na zemi. To bolo moje prvé plus v tomto športe.“

Vďaka súťažiam si Karolína rozširuje okruh kamarátov. Jej vzormi sú však tí najlepší. „Väčšina z mojich vzorov sú Bulhari: Viktor Kamenov z Bulharska, Andrea Larosa z Talianska, Daniel Laizans z Lotyšska, Manuel Caruso z Talianska.“ Mama Alenka svoju dcéru dopĺňa: „Inšpiráciou sú hlavne chlanci, lebo tí sú ďaleko pred dievčatami, ale tie ich už pomaly dobiehajú.“ Karolína súhlasí: „Chalani sú silnejší a komplexnejší a cvičenie vyzerá u nich ináč ako u dievčat. Čo už, sú lepší... Ale zase dievčatá ťažia na súťažiach najviac z dynamiky, z akrobatických prvkov na hrazde. Workout je z fyziologického hľadiska pre nás, dievčatá, veľmi ťažký. A ide hlavne aj o mentálnu stránku. Nie každá dokáže prekonať strach z niektorých prvkov.“ Karolína je podľa všetkého v tomto jedinečná.

Mladá workoutistka je v civile tretiačka na Strednej súkromnej športovej škole v Petržalke a študuje odbor ekonomika a manažment. Baviť ju hlavne fyzioterapia, ktorej by sa chcela venovať po maturite aj na vysokej škole. A športové plány? „Určite sa chcem zúčastňovať zahraničných súťaží. Lebo v zahraničí je workout na vyššej úrovni ako u nás.“

Áno, street workout chodí na Slovensku zatiaľ v detských topánkach a nádejní športovní favoriti si musia zhŕňať financie od sponzorov, aby mohli reprezentovať našu krajinu. „Budeme intenzívne hľadať zdroje financovania, lebo ako chlanci, tak aj dievčatá sa v tomto športe na Slovensku posúvame stále ďalej. Máme výborné výsledky a schopnosti na svetovej úrovni, takže by sme sa mohli presadiť aj v medzinárodnej konkurencii.“

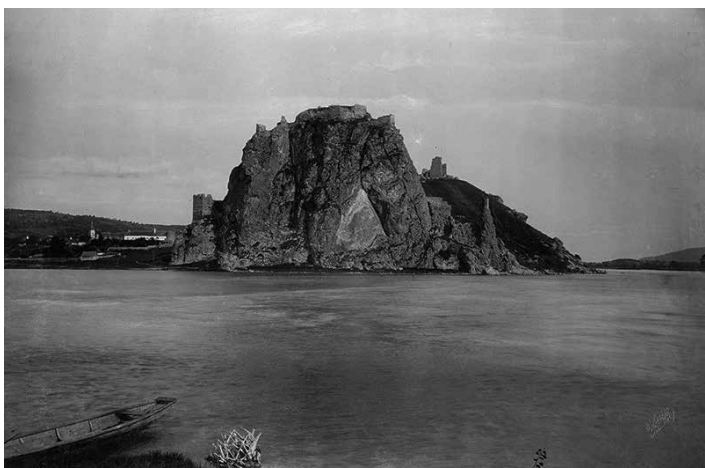
Pýtame sa Karolíny, čím by vedela presvedčiť možných sponzorov, aby ju podporovali? A mladá workoutistka nebojácne odpovedá: „Budem budúca najsilnejšia žena na svete!“ (smiech)

Soňa Kolenčíková, Andrea Miková, foto archív K.V.

DEVÍN NA STARÝCH POHĽADNICIACH

Devín svojou bohatou históriou a inšpiratívnou krásou zaujal nejedného spisovateľa, maliara, ba i popredných fotografov. Stalo sa tak pred mnohými desaťročiami, ba aj storočiami. Jedným z významných fotografov, ktorých uchvátil Devín a ktorý ho nespočetnekrát zvečnil objektívom svojho fotoaparátu bol **EDUARD NEPOMUK KOZIČ** (1829-1874). Kozičove fotografie sú úžasnou dokumentáciou doby, v ktorej žil. Pripomeňme si, že tento rodák z Dubnice nad Váhom, po ktorom je pomenovaná aj jedna z devínskych ulíc, bol nielen známym bratislavským fotografom, ktorého ateliér v centre Bratislavy (najskôr na Kozej ulici a neskôr na Hviezdoslavovom námestí, v budove dnešného amerického veľvyslanectva) navštevovali prominentní zákazníci. Kozič bol považovaný za významného občana Bratislavy a tiež jedného z najlepších „svetlomaliarov“ svojej doby. Z jeho ateliéru pochádzajú portréty významných osobností napr. Jozefa Miloslava Hurbana s rodinou, ale aj portréty umelcov či politikov. Patril medzi nich aj hudobný skladateľ Franz Liszt, ktorému Kozič urobil niekoľko portrétov a Liszt mu na revanš v salóne jeho ateliéru koncertoval. Kozič nebol len vyhľadávaným fotografom, ale aj úspešným vynálezcom, ktorý si dal patentovať svoj vynález – postup prenosu fotografie na rôzne materiály – plátno, slonovú kosť, porcelán, sklo, drevo či email. Za svoje práce získal mnohé vyznamenania a vystavoval v Paríži, Hamburgu, Linzi i Viedni.

KARL HUGO FRECH, maliar, grafik a kresliar (1883 – 1945) nemeckého pôvodu svojimi kresbami dokonale zdokumentoval Bratislavu a jej okolie. Narodil sa v Stuttgarte, litografiu študoval v Esslingene a ako ilustrátor a grafik pôsobil v Stuttgarte. Do Bratislavy sa priženil. Živil sa ako maliar a grafik, ilustroval knihy a grafické albumy s námetom Bratislavy. Na svojich početných maľbách, grafických listoch či skicách a kresbách s až dokumentárnou presnosťou zaznamenal poetickú podobu medzi-vojnovnej Bratislavy s jej malebnými zákutiami, z ktorých ho najviac priťahovalo podhradie. Karl Frech umrel počas odsunu Nemcov z Bratislavy. V jeho zbierke, ktorú spravuje Galéria mesta Bratislavy sa nachádza aj kresba z Devína – Božia muka pri vstupe do Devína.

*Pavla
Rumanovská,
foto archív P.R.*

*A na ilustráciu sa pokochajme
aj dvomi málo známymi pohľadmi na Devín.*

ČO SA UDIALO V PIVNICI

Devínske leto sa pomaly lúčilo, ale v Pivnici tomu nič nenasvedčovalo. Pestrý program kopíroval farby jesenného lístia a mal vôňu zrelého hrozna. A o tom, že sa rána zahalujú do hmly a západy slnka sú nad Dunajom stále skoršie, sa v priestoroch nášho devínskeho kultúrneho stánku, nerozprávalo. O slovo sa hlásilo umenie a to sa riadi celkom inými pravidlami...

V posledný augustový deň sa konala vernisáž výstavy **Z DEVÍNSKÝCH ATELIÉROV – KRÁSA MATERIÁLU**, ktorú už po tretíkrát neúnavne realizuje **Magdaléna Rollerová**: „Názov výstavy *Krásu materiálu* vznikol z myšlienky, že i dnes, v dobe, keď technológie a technika vytláčajú dotyk ľudskej ruky aj z umenia, ešte sú umelci, ktorí s láskou, ba až vášňou chytia do rúk štetec, hlinu, kov, drevo, kameň, dláto, kladivo či ihlu – akýkoľvek nástroj, ktorý im umožní zrealizovať, či zhmotniť ich myšlienky a sny. Lebo práve umelci a najmä ich ruky sú tým zázračným nástrojom, ktorý dáva najrozličnejším materiálom tvar, dušu, myšlienku.“ Vernisáž sa niesla v duchu priateľskej atmosféry a pozitívnych emócií a hudobná kulisa v podaní skvelého **bluesového tria Silvie Josifovskej** náladu len umocňovala. Na výstave vystavovalo jedenásť devínskych výtvarníkov, na ktorých sme ako lokálpatrioti patrične hrdí. Poskytli nielen svoje diela, ale ich prostredníctvom dali možnosť nahliadnuť aj do svojich ateliérov. Súhlasíme s kurátorkou výstavy, že ide o umelcov, ktorí nám skrášľujú život a podnecujú k zamysleniu i k pocitu radosti: **Igor a Adam Čierny, Radostina Duganova, Lucia Fabiánová-Strassnerová, Anja Grösser, Iveta Haasová, Daniela Kytková, Gabriela Luptáková, Miriana Materáková, Gabriel Strassner, Peter Žanony**.

HOSŤ V PIVNICI, a propos, tento krát musíme použiť množné číslo, lebo hosťami boli hneď dve dámy. **Zuzana Matei** – odborníčka na rituály z dŕb dávno minulých i dnešných a fotografka **Gabriela Teplická**, ktorej fotografie nielen dopĺňali, ale aj esteticky dotvárali atmosféru. A večer to bol skutočne čarovný. Rozprávalo sa o význame dávnych rituálov, ktoré sa dodnes trádajú a predávajú z generácie na generáciu. O rituáloch, ktoré kopírujú fázy luny a rešpektujú silu živlov: zeme, vody, ohňa a vzduchu – štyroch základných energetických prameňov, ktoré tvoria náš život. Vždy je dobré si to pripomenúť. Najmä v dnešnej dobe, keď máme málo priestoru a času uvedomiť si, že sme súčasťou prírody a že by sme mali poznať jej zákonitosti.

MALOVANIE SO ŽABÁKOM. Za týmto pseudonymom sa skrýva sochár a maliar **Peter Žanony** (viac o ňom v článku na str. 4-5). A práve tento činnorodý výtvarník si vymyslel ďalšiu aktivitu, ktorou je učenie umeniu maľovať. Keby niekto pochyboval o tom, že sa nájdu jedinci, ktorí vo voľnej chvíli siahajú po palette a štetci, je na omyle. Pivnica sa razom premenila na lúku žltohlavých slnečníc. Lebo práve o najoriginálnejšie a najsvojkejšie zobrazenie vázy so slnečnicami šlo na prvej lekcii maľovania v Pivnici. Žiaci neskrývali nadšenie a s pomocou pedagogického vedenia sa im podarilo vytvoriť krásne dielka. A svorne vyjadrili nádej, že to nebola len ojedinelá lastovička, ale *Maľovanie so Žabákom* bude mať svoje pokračovania. Slovo dalo slovo a majster privítal svojich žiakov aj na vlastnej záhrade.

red, foto Ivan Štelmák, Andrea Miková, Nikola Hergovitsová

A ČO SA UDEJE V PIVNICI NABUDÚCE?

15.10. o 19.00 KONCERT Andrea Zimányová

Slovenská multižánrová speváčka pripravila výber obľúbených šansónovo-džezových piesní zo svojho debutového albumu *Okno do duše*. Spoluúčinkujú **Erik Dimitrov** (klavír) a **Viliam Majer** (akordeón).

23.10. o 19.00 DIVADLO Zoznamka alebo prečo ešte nemám svojho Milana

Hravá divadelná show sa odohráva na „spoznávacom“ zázjzde v Bulharsku, kde si každý, kto má chuť sa zabávať, nájde, alebo preverí svojho partnera. Herci **Oľga Belešová** a **Roman Pomajbo** sú aj skvelí improvizátori, čo v spolupráci s publikom do predstavenia vnáša vzrušujúce prekvapenia a odvíazanú zábavu.

27.10. o 19.00 KONCERT Vladimír Merta

Legendárny český pesničkár **Vladimír Merta** za doprovodu huslistu **Honzu Hrubého** a klávesistu **Ondřeja Fencla**. Výnimočný večer barda československej folkovej scény.

DEVÍNSKE AKTIVITY

AKO SA ZMENILO DEVÍNSKE IHRISKO

Keď sa pred niekoľkými rokmi podarila rekonštrukcia športoviska v areáli základnej školy, veľa Devínčanov sa potešilo. Hlavne počas lockdownu sa stretlo aj niekoľko partíí naraz a hral sa súčasne futbal aj basketbal. I smutný bol pohľad na vedľajšie prázdne ihrisko, zarastený a nevyužitý bývalý tenisový kurt. Iniciatívy na jeho znovuzrodenie sa ujala OZ Náš Devín. O tom, ako táto akcia prebiehala, porozprávala jeho aktivistka Katarína Mihínová.

„Keď sme zistili možnosť uchádzať sa o grant v rámci Grantového programu na podporu investícií do športovej infraštruktúry v hlavnom meste SR v Bratislave, oslovili sme zástupcov školy, miestneho úradu a OZ Deti Devína a konzultovali našu aj ich predstavu o ďalšom rozvoji areálu v okolí športoviska. Naplánovali sme rekonštrukciu tenisového kurtu, vybudovanie tribúny k športovisku a osadenie vonkajších fitness prvkov, ktoré by doplnili workoutové ihrisko. Celkovo sme žiadali sumu skoro 52 000 eur a mestskí poslanci nám schválili príspevok vo výške 30 000 eur. Keďže táto suma nepostačovala ani na náklady spojené s rekonštrukciou ihriska, konzultovali sme s vybraným dodávateľom, firmou Sport Performance, ako by nám vedeli za daných okolností pomôcť. Dohodli sme sa nakoniec na rekonštrukcii povrchu ihriska, vyčistení pôvodnej antuky a vybudovaní kamenného podlažia. Na opravu oplotenia a na stĺpiky na sieť sme zorganizovali zbierku v rámci Devína a medzi rodičmi žiakov školy. Za vyzbierané peniaze sme mohli zakúpiť a dať osadiť stĺpiky a kúpiť ochrannú sieť, ktorá bude lemovat ihrisko. S vyčistením okolia a s čiastočnou rekonštrukciou oplotenia nám pomáhal jeden z rodičov a počas technických prác žiaci dočisťovali okolie ihriska. Plánuje sa doriešiť ešte vchod od ulice. Ihrisko je menšie ako bežné, nakoľko sme boli limitovaní plochou, na je funkčné a využíva sa hlavne na hodinách telesnej výchovy. Je určené hlavne na tenis a florbal, ale dajú sa na ňom hrať aj iné športové hry.“

Ihrisko funguje v režime ako vedľajšie športovisko a pre verejnosť je k dispozícii:

od 17.00 do 21.00 hod. počas pracovných dní

od 8.00 do 21.00 hod. počas víkendov, sviatkov a prázdnin

OZ Náš Devín ďakuje za finančný príspevok Hlavnému mestu Slovenska Bratislave, všetkým dobrovoľníkom, čo prispeli na zbierku, za pomoc pri úprave okolia a oplotení ihriska a za spoluprácu SZŠ Česká a MČ Devín.

LETO PLNÉ ZÁŽITKOV

Ani počas leta a prázdnin OZ Náš Devín nezaháľalo. Venovalo sa najmladším Devínčanom a zorganizovalo **Bosonohú olympiádu** i niekoľko zaujímavých workshopov pod vedením lektora z Mestských lesov. Pre väčšie deti a návštevníkov letnej školy SZŠ Devín to boli workshopy o netopieroch a o stopách v lese a pre deti z MŠ Kremel'ská workshopy na tému vtáky a netopiere. Pod vedením lektorky z Inštitútu aplikovanej ekológie DAPHNE mohli záujemcovia zažiť expedície **Pod korunami stromov** a **Pod vodnou hladinou** a školáci, ktorí sa aktívne zapojili do projektu **Zelená škola** dostali za odmenu zážitkovú expedíciu na Devínsku Kobylu. **Indiáni v Devíne** bol názov veľkej pátracej hry s hľadaním pokladu. Deti sa tiež mohli zabaviť interaktívnym čítaním a s pomocou OZ Sovule sa o vtáčiky cez prichádzajúcu zimu postarali maľovaním krmidiel.

red, foto archív OZ Náš Devín

DEVÍN A JEHO (?) RIEKY

Rozmýšľali ste aj vy niekedy o tom, ako charakterizovať Devín, čo ho najviac vystihuje a odlišuje? Asi to nie je zložité. Blízkosť Devínskej Kobyly nám smerom k Devínu a do rovín umožňuje pohľad hodný obrazov starých holandských majstrov. Naskytá sa výhľad na priťažlivé blízke prírodné okolie i vzdialené hory či nížiny s dominujúcim hradným bralom na sútoku dvoch zrkadliacich sa riek. Takto z nadhľadu je to úžasný prírodný reliéf na ktorý, keď sa dívame, vidíme, snáď tak, ako sa píše v najznámejšej knihe sveta, že je to dobré...

A čo to všetko následne a postupne vytvorilo? Rieky. Nie, že by sa inde voda nepodieľala na tvorbe krajiny, no tu v Devíne sa jej to naozaj vydarilo.

MALÁ VÝPRAVA DO GEOLOGICKÝCH DEJÍN

Prízhmurme oči a predstavujeme si. Pred miliónmi rokov je tu nekonečná vodná hladina. Na kryštalinikum Devínskych Karpát čiastočne pod hladinou širšej vodnej plochy padajú a naplavujú sa usadeniny vápenca a piesku aj s kostami a skamenelinami predhistorických živočíchov v dobe mora Thetys. Časom more klesá. Jeho usadeniny rozrušuje voda padajúca ako dažď počas ďalších pár miliónov rokov. Zmýva piesok, rozpúšťa vápenec v prudkých mornúchoch do jazier a koryta mohutnej rieky, ktorá odvádza vodu z vtedy dotvarujúcich sa Álp či celej Moravskej panvy. Platne Devínskych Karpát boli vtedy ešte celistvo vystúpené z podložia a rieka z hôr za nimi naplnila obrovské jazero zalievajúce celú dnešnú Viedenskú panvu a Dolnomoravskú nížinu. Vznikalo akési sladkovodné more. Hradná skala Devína ešte z podkladu netrčala a rieka niekoľkokrát mohutnejšia ako dnes sa predierala cez Karpaty. Prepadala sa za nimi hučiacimi vodopádmi mohutnejšími, ako si vieme vôbec predstaviť, do hlbokých preliačenín Panónskej panvy, ktoré plnila štrkom a riečnymi nánosmi v hĺbkach niekoľko sto až tisícok metrov. A nakoniec sa jej to podarilo - rozorvala kopce. Krachlo to asi náhle, pretože obrovské balvany na území Bratislavy vo vrstvách neogénneho ílu nemajú iné vysvetlenie, len že ich tam dovalila prudká voda. Voda zo sladkovodných jazier sa vyvalila do nížiny, strhla posledné skalné prekážky a zarovnávala ju nánosmi. Hladina klesala, rieka obmývala a zarezávala sa pod svahy dnešného Braunsbergu, hradného brala, aj Devínskej Kobyly. Vodopády navždy zmizli a trvalo státisíce rokov, kým rieka odvieďa všetku vodu z horských ľadovcov a dotvarovala, čo kedysi dávno začala – Devínsku, resp. Moravskú bránu. Rieka sa ďalej vylievala z úžiny – brány, ktorou sa predrala cez hory, do nížiny, ktorú opätovne zaplavovala a vyrovnávala. Delila sa na stovky ramien, ktoré sa prepletali a znovu spájali do úžasnej a jedinečnej vnútrozemskej delty.

Toky vôd sa časom upokojili, meandrovali popod naše terajšie kopce, pôvodné dno jazier a morí sa zazeleňovalo a zarástlo lesmi. Naši predkovia sledovali (asi) na jar z južných stepí na severné pastviny Moravskou bránou valiace sa čriedy mamutov, neskôr zubrov, antilop, pakoní a na jeseň pri návrate si všimli štrkové pláže, rieky bohaté na ryby, lesy plné zveri i výnimočnosť brala na sútoku. Usadili sa tu a čakali do jari na nové čriedy. Národy a civilizácie prichádzali a odchádzali, vyhrávali i prehrávali s tými, čo tu chceli ostať. Mien mal náš Devín vo svojej histórii veľa, no naši predkovia nazvali (a do dnes to platí) jednu riekou Dunaj (podľa „duna“ – veľká voda), druhú Morava (podľa niektorých zdrojov „mokrad“, mokrá tráva) a skalú a následne aj obec názvom Devín. Ten so žiadnou dievkou, či devou (vraj) nesúvisí a pochádza od slova „div“, čoby čudné a možno až strašidelné, preto-

že na hradnom brale sa nachádzali jaskyne a určite aj zvyšky opustených obydľí.

AKO SA ŽIJE V DEVÍNSKEJ BRÁNE DNES

No a teraz sme tu, v tej Devínskej bráne, my. Ako sme písali na začiatku, za tie dnešné výhľady ďakujeme predovšetkým práve meandrom Moravy a Dunaja. Nie je veľa takých miest, kde sa jedna rieka stretáva s druhou pri dominantnom skalnom výtvore a delí hory od nížiny. Krásne to pozorujeme zhora z kopca. Ale pozorovať okolie Devína je možné aj opačne. Zdola. Prísť na breh. Práve k tým riekam, ktorých dôležitosť a ich podiel na tvorbe krajiny vyzdvihuje naše predchádzajúce rozprávanie. No a pokiaľ zhora vnímame rieky len v ich majestátnosti a z úctivej diaľky, z brehu sa nám naskytá iný pohľad. Vidíme, kde sa hladina riek začína a kde končí. Vidíme zblízka brehy, stromy, budovy a aj veci, ktoré by sme možno radšej nevideli. Vidíme, čo sme my, ľudia, s tými riekami urobili. A že si tú vodu a rieky nevážime. Ukameňovali sme ich. Obstavali a obsypali sme ich brehy žulovými balvanmi, aby tiekli nie tak, ako boli tisícročia zvyknuté, ale ako sme ich potrebovali. Pre plavbu lodí, tvorbu hraníc, alebo z mylného názoru, že pokiaľ vyrovnáme a upravíme ich brehy, zabránime povodňiam. Dunaju sme poodťnali jeho ramená a vytvorili plavebný kanál. Ramená sa zanesli nánosmi a charakter rieky sa zmenil. Vtesnali sme ju medzi nami vytvorené žulové brehy a tak preteká i celou Bratislavou. Morava nedopadla o nič lepšie. Jej pôvodne bohato meandrujúci tok sme vyrovnali, ramená ostali od hlavného koryta úplne odťaté a jej hlavný tok sa zahĺbil do podložia. Je na tom horšie, lebo nemá takú silu ako Dunaj a nevie sa brániť. A v takomto stave sa stre-

tajú pri Devíne. Z ich krásnych štrkových či pieskových brehov môžeme pozorovať pri obchádzke hradného brala len málo. Možno niečo z pôvodného charakteru pripomína kúsok náprotivného brehu. Príbrežná hrádzka popri Morave zas odťala unikátnu lagúnu v delte Moravy, pláž zanikla a z jej časti, zanesenej povodňami, niet pre ryby či iné vodné živočíchové úniku. Čo tam náhodou ostane, prenasledujú psy a túlavé mačky. Ani náprotivný rakúsky breh Moravy nie je na tom dobre. Len tie psy a mačky tam nevidno...

SÚ DEVÍNSKE RIEKY NAOZAJ DEVÍNSKE?

Môžeme sa síce prechádzať po umelo vyvýšenom brehu, no prístup k vode je obtiažny, nebezpečný alebo žiadny. Kde sa dá dnes kúpať tak, ako to bolo bežné v polovici 20. storočia? V Devíne už nikde. Buď hrozí strhnutie prúdom, alebo porušujeme legislatívu zákazu vstupu do neprístupných zón z hľadiska ochrany prírody. Na Slovanský ostrov vstupovať nemôžeme a v podstate ani k lagúne pod hradom a ani ju prekrižovať bicyklom. Rovnaká situácia je aj s rekreačnými plavidlami. Keď chceme doviest kajaky, kanoe či rybársky čln v Devíne k vode, porušíme zákaz vstupu do pešej zóny alebo na cyklochodník. A keď sa dostaneme na schody k vode, sú pri nízkej hladine rieky aj tak nepoužiteľne vysoko. Odpoveď na otázku, kde by sa pri takomto stave dala postaviť športová lodenica, asi nedostaneme.

Môžeme si teda nastoliť ďalšiu otázku. Sú to naozaj devínske rieky, keď k nim nemôžeme z Devína, ale ani zo susednej Devínskej Novej Vsi pristúpiť bez porušenia dopravnej legislatívy, alebo predpisov ohľadne ochrany prírody a ani nájsť pekné a bezpečné miesto na kúpanie? Kde pustíme dečku na breh, aby sa tam hrali, hádzali „žabky“ s okruhliakmi, či sa bezpečne kúpali, alebo trénovali na Morave na kajaku? Veď to všetko tu ešte ani nie tak dávno bolo. Pokiaľ je rarita ten obdivovaný prírodný reliéf, tak tento „neprístupný stav“ je tiež určite unikátnou raritou. Porušovanie predpisov (očividné a každodenné) tento problém nevyrieši a nespôsobí ani aspoň čiastočné vrátenie charakteru pôvodných brehov. Stav nášho devínskeho nábregia, a to nielen na brehu rieky, ale i stav budov či cestných konštrukcií je nevhodný jeho unikátnej prírodnej polohy. A rozprávať, že my za to nemôžeme, že to všetko predchádzajúci režim, nie je určite a behom rokov stále určitejšie celkom pravdivé. A hlavne rozprávať a len rozprávať už viac ako 30 rokov? Chaotické rozmiestňovanie umeleckých fragmentov, pamätníkov, pomníkov na nábregí bez ohľadu na záplavové územie, problém nevyrieši. Ba nevyrieši ho ani viac výdajní piva, ani keď tých pív pri tých západoch slnka spolu vypijeme viac. (Nie, že by som mal niečo proti pivu...!)

SKÚSME

My sme tú krásu zdedili. Naši predkovia s ňou narábali, reliéf územia tvarovali a dlho chránili pôvodné prírodné prostredie. Len akosi sa to v tej polovici minulého storočia začalo kaziť. A ani sa to celkom do dnes nezastavilo.

Našťastie, ohľadom obnovy prírodných brehov dunajských a moravských na území Bratislavy, ale aj inde, sa začalo veľa riešiť. Zatiaľ ideovo, ale riešiť. Určite nie je možné brať do úvahy len názor tých, čo majú vzťah k riekam ako k nevšednému úžaju, ktorý má ostať tak, ako vznikol, veď je tu správca toku, ochrana pred povodňami, ochrana prírody, mestské časti, magistrát atď. Aj z Devína sa do toho riešenia niektorí zapájame. Veď devínske nábregie je naše (a našich hostí) a i keď situáciu predchádzajúce generácie nevyriešili, môžeme byť vďační, že táto úloha môže (ak sa budeme snažiť) pripadnúť nám. Lebo tak, ako sem postavili v minulosti pohraničiar hradzu a zničili štrkovo pieskový lagúnu, tak nám sem niekto niečo zase iné postaví, naprojektuje, nakáže, zakáže... Verte, nemusí sa nám to páčiť. Pri vychádzke, športe, alebo pri tom pive či víne sa budeme musieť na to dívať, alebo sa budeme dívať znovu len na to zapada-

júce slnko. Tak skúsme. Zaujímajme sa. Všetci spoločne a aj zo širšieho uhla pohľadu. Aby Morava a Dunaj k Devínu patrili.

No a keď pôjdeme (možno) niekedy znova spolu ako predchádzajúce roky na ten OKOLOSPLAV, DEVÍNSKY SPLAV, či len tak niekedy na kanoe z Orthu, z Vysokej je priblížiť sa k nám nad hladinou týchto našich riek (dúfajme, že už aj s prírodnými brehmi obnovenými v čo najväčšej miere) devínske bralo s hradom i jeho okolie, prajem nám všetkým, aby sme neobdivovali len to, čo tie rieky vytvorili, či len prácu dávnejších našich predkov, ale aj výsledok nášho spoločného (dúfajme) snaženia. A keď sa tie dobré činy potom budú šíriť aj ďalej dole po prúde, možno niekedy uvidíme pri tom západe slnka na živo aj tú obrovskú niekoľkokmetrovú vyzu (Huso huso), čo sme si nakreslili na ceste pod hradným bralom.

Jožo Páleš, foto archív

VERNISÁŽ BYLINKOVEJ ZÁHRADY

Bol 12. september 2021, brána do bylinkovej záhrady sa otvorila a príbeh premeny pozabudnutej záhrady, ktorú si Devínčania pamätajú ešte z čias, keď patrila miestnym jasličkám, pokračuje. Život sa do nej po rokoch opäť vracia a slávnostné otvorenie to len potvrdilo. Slniečne nedeľné popoludnie sa nieslo v znamení úsmevných spomienok na neľahké začiatky a poďakovania za plody práce. A nechýbali ani štyri „sudičky“, ktoré symbolicky odovzdali záhrade svoje dary, aby prosperovala a prinášala svojim návštevníkom radosť.

Zuzana Matei bola iniciátorka tohto projektu: „Príbeh bylinkovej záhrady sa začal približne pred dvomi rokmi anketou, v ktorej sme týmito slovami zisťovali záujem Devínčanov: Priatelia, predstavte si miesto, ktoré je ako krásna voňavá lúka, rozkvitnutá paletou farieb a vôní. Miesto, kde bude bylinkový náučný chodník s mnohými druhmi liečivých bylín, vhodnými na prípravu čajových zmesí, sirupov, solí, tinktúr či mastí. Priestor plný inšpirácií pre všetky generácie, záhrada, ktorá bude slúžiť na odovzdávanie si zručností a skúseností súvisiacich s pestovaním, sušením, spracovávaním a využívaním bylín.“

Početné pozitívne odpovede skupinu nadšencov bylinkovej záhrady motivovali, začali konať a v spolupráci s MČ Devín sa im podarilo nájsť vhodný pozemok na Kozičovej ulici číslo 24. V apríli sa pustili do práce najskôr úpravou terénu, čo nebola práve najľahšia práca. No počas pravidelných brigád prichádzali do záhrady rôzne partie priaznivcov a záhrada sa začínala meniť. Medzi inými aj Patrik Tkáč, ktorý aktivitu podporil a venoval dokonca záhrade zrekonštruovaný vrak Citroënu H-Van. Dnes je belasé auto jeho ikonou. „Ukázalo sa, že to bol skvelý nápad, pretože deti sa v ňom prehrávajú celé hodiny, zatiaľ čo maminy a babiny objavujú staro-novú krásu bylín,“ dodáva Zuzka.

Bylinky do veľkej špirály vysádzali v spolupráci s priateľmi z bylinkovej záhrady z Valtíc, no tiež z darov Devínčanov, ktorí venovali svoje bylinky zo svojich záhrad. O výsadbu záhonov sa postarali aj detičky z materskej škôlky, ktoré si založili svoj vlastný škôlkarský záhon. Nachádzajú sa tu najmä domáce liečivé druhy bylín, no taktiež exotické rastlinky, ktoré využíva tradičná čínska medicína či ajurvéda. No a mužov iste potešia rôzne páľivé odrody čili papriky...

Bylinková záhrada slúži komunite Devínčanov, ktorá sa o ňu vzorne stará a tiež ako vzdelávací „chodník“ pre návštevy detí z okolitých materských a základných škôl či záujmových skupín. „Ďakujeme všetkým priaznivcom za podporu. Komunita Devínčanov, jednotlivcom za finančnú podporu, MČ Bratislava-Devín za dôveru a v neposlednom rade Nadácii Mesta Bratislava. A na tomto mieste treba vysloviť veľké ďakujem aj našim dobrovoľníčkam, ktoré chodili a chodia pravidelne záhradku polievať a plieť,“ nezabudne podotknúť Zuzka.

No a čo si máme priniesť do tejto bylinkovej zóny? „Najmä čas a chuť si odýchnuť. Ak máte doma zaujímavú knižku o bylínach, potešíme sa, keď nám ju prinesiete do bylinkového čitateľského kútiku a na výmenu si môžete vziať inú.“

Ak ste ešte nestihli prísť, prídte a inšpirujte sa jednoduchosťou a nežnou krásou bylín.

Bylinková záhrada bude otvorená pre návštevníkov od apríla do októbra cez víkendy od 9.00 – 18.00 hod na Kozičovej 24.

Pre viac informácií o organizovaných podujatiach a novinkách sledujte FB stránku Bylinková záhrada Devín. Individuálne aj skupinové návštevy si môžete dohodnúť na adrese devin.zahrada@gmail.com.

Zuzana Matei, foto Gabriela Teplická

